

ČESKÁ REPUBLIKA ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Michala Mazance a soudců JUDr. Petra Příhody a Mgr. Jana Passera, v právní věci žalobce: J. B. – K. B., a. s., zastoupeného Mgr. Luděkem Vránou, advokátem v Praze 1, Na Příkopě 19, proti žalovanému Okresnímu soudu v Domažlicích, Domažlice, Paroubkova 228, v řízení o žalobě proti nečinnosti žalovaného, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 28. 2. 2005, čj. 30 Ca 10/2005 - 29,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost se zamítá.**
- II. Žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení.**
- III. Žalovanému se právo na náhradu nákladů řízení nepřiznává.**

O d ů v o d n ě n í :

Podáním Okresnímu soudu v Domažlicích ze dne 16. 6. 2003 se žalobce domáhal podle § 27 vyhlášky č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „jednacím řád“) vydání úředního potvrzení o skutečnostech známých ze spisu po zemřelém J. H. (sp. zn. D 571/97) a po zemřelém K. H. (sp. zn. D 572/97) Okresního soudu v Domažlicích.

Usnesením ze dne 25. 5. 2004, čj. Nc 2838/2004-13, okresní soud rozhodl o nevydání potvrzení žalobci. Krajský soud v Plzni odvolání žalobce proti usnesení okresního soudu odmítl usnesením ze dne 30. 9. 2004, sp. zn. 13 Co 457/2004, s tím, že rozhodnutí okresního soudu není rozhodnutím vydaným v občanskoprávním řízení a opravný prostředek proti němu proto není přípustný.

Dalším podáním Okresnímu soudu v Domažlicích ze dne 10. 12. 2004 se žalobce opět domáhal podle § 27 jednacím řádu vydání úředního potvrzení o skutečnostech známých ze spisu po zemřelém J. H. (sp. zn. D 571/97) a po zemřelém K. H. (sp. zn. D 572/97) Okresního soudu v Domažlicích.

Přípisem ze dne 15. 12. 2004 okresní soud žalobci mj. sdělil, že úřední potvrzení nelze vydat, neboť žalobce nebyl účastníkem dědického řízení. Okresní soud rovněž připomněl, že o stejné žádosti žalobce již okresní soud rozhodl (shora citovaným) usnesením, které nabylo právní moci dne 17. 6. 2004.

Žalobou proti nečinnosti, podanou u Krajského soudu v Plzni dne 11. 2. 2005, se pak žalobce domáhal uložení povinnosti Okresnímu soudu v Domažlicích vydat žalobci požadovaná úřední potvrzení konkrétního znění.

Usnesením ze dne 28. 2. 2005, čj. 30 Ca 10/2005 - 29, krajský soud žalobu odmítl. Rozhodnutí odůvodnil tím, že žalovaný okresní soud není správním orgánem ve smyslu § 79 odst. 1, 2 s. ř. s., za použití § 4 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Navíc podle § 27 jednacího řádu není subjektem, který má potvrzení vydat, soud, ale předseda senátu či samosoudce. Ustanovení § 79 odst. 2 s. ř. s. pak určuje, že ve věci ochrany proti nečinnosti může být žalovaným vždy pouze správní orgán. Pro určení pravomoci správního soudu není rozhodná povaha činnosti, nýbrž charakter subjektu, který je podle žalobce povinen jednat.

Usnesení krajského soudu napadl žalobce (stěžovatel) včas podanou kasační stížností. uplatnil kasační námitky podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a e) s. ř. s.

Stěžovatel se domnívá, že při interpretaci ustanovení s. ř. s. o pravomoci soudů je třeba vycházet nejen z jazykového, ale rovněž z teleologického a systematického výkladu zákona. Pojem státního orgánu je třeba posuzovat z funkčního hlediska, v souzené věci je pak činnost soudu činností správní, nikoliv jurisdikční. Pojem správní orgán nelze vykládat k tíži stěžovatele tak, že jeho žaloba nebude projednána a stěžovateli nebude poskytnuta ochrana před nezákonnou nečinností orgánu veřejné moci při vydání úředního potvrzení. V této argumentaci stěžovatel odkázal rovněž na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, publikované pod č. 128/2004 Sb. NSS.

Tvrdí, že postup soudu při vydávání úředního potvrzení o osvědčení skutečností známých ze soudního spisu je třeba posoudit jako vydávání osvědčení orgánem veřejné moci. Tato činnost soudu není výrazem výkonu soudní moci a ve smyslu klasické teorie dělby moci ji nelze považovat za činnost ryze soudního typu, tj. jurisdikční složku soudní moci. Pro tuto činnost soudu není předepsán žádný procesní postup, s výjimkou § 27 jednacího řádu. Je tedy na místě použít subsidiárně relevantní ustanovení správního řádu.

Jednací řád předsedovi senátu či samosoudci ukládá, aby na žádost těch, kdo to potřebují k uplatnění nebo hájení svých práv vydal úřední potvrzení o skutečnostech známých ze spisu. Intenzita dopadu nevydání takového úředního postavení do právní sféry stěžovatele je zřejmá, stěžovatel osvědčil, že jeho právní postavení je nevydáním potvrzení vážně ohroženo zejména na území Ruské federace. Je proto namístě, aby stěžovatel využil ochrany svých práv na vydání potvrzení prostřednictvím správního soudnictví.

Konečně pak stěžovatel zpochybnil závěr krajského soudu co do pasivní legitimace žalovaného. Je přesvědčen, že odkaz k rozhodnutí předsedy senátu nebo samosoudce v rámci jednacího řádu je určením osoby, odpovědné za vydání potvrzení v rámci organizační struktury soudu. Z této skutečnosti nelze vycházet při určení pasivní legitimace při posuzování správní žaloby podle § 79 odst. 2 s. ř. s., protože potvrzení

podle § 27 jednacího řádu je potvrzením soudu jako orgánu veřejné moci, nikoliv potvrzením předsedy senátu či samosoudce.

Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.) a shledal, že není důvodná.

Relevantním kasačním důvodem v souzené věci je tvrzená nezákonnost rozhodnutí o odmítnutí návrhu podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. [Zároveň tvrzený kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tj. nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení, je již ze své podstaty obsažen v kasačním důvodu podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., a odkaz k němu je proto nadbytečný.]

Pravomoc správních soudů rozhodovat o ochranně proti nečinnosti správních orgánů [§ 4 odst. 1 písm. b) s. ř. s.] lze považovat za autonomní ve vztahu k obecné charakteristice soudní ochrany poskytované veřejným subjektivním právům fyzických a právnických osob. Podle § 79 odst. 1 s. ř. s. se může ten, kdo bezvýsledně vyčerpal prostředky, které procesní předpis platný pro řízení u správního orgánu stanoví k jeho ochraně proti nečinnosti správního orgánu, žalobou domáhat, aby soud uložil správnímu orgánu povinnost vydat rozhodnutí ve věci samé nebo osvědčení. (Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu publikované pod č. 487/2005 Sb. NSS).

Osvědčení, jakkoliv není zákonem definované, je třeba chápat v materiálním smyslu, nezávisle na tom, jak je různými zákony nazýváno (srov. V. Vopálka, V. Mikule, V. Šimůnková, M. Šolín, Soudní řád správní, C. H. Beck 2004, str. 185). Před tím, než bude relativně širokými kritérii osvědčení případně poměřeno potvrzení, vydávané podle § 27 jednacího řádu, a než bude zkoumáno, zda ze strany okresního soudu došlo k pochybení při rozhodování o žádosti o vydání potvrzení, je nutné zabývat se postavením soudu samotného, a tím, zda soud je, byť pouze v určité oblasti své činnosti, správním orgánem ve smyslu § 79 odst. 1 s. ř. s. a zda je tak ve věci dána pravomoc správních soudů podle § 4 odst. 1 písm. b) s. ř. s.

Krajský soud vyšel z toho, že (okresní) soud není orgánem moci výkonné ani orgánem obce nebo kraje a ani fyzickou či právnickou osobou, které by v daném případě bylo svěřeno rozhodování o právech a povinnostech fyzických osob v oblasti veřejné správy.

Stěžovatel zpochybnil závěry krajského soudu tezí o rozdělení soudní moci na jurisdikční složku, a složku soudní moci, která je součástí moci výkonné. Na podporu svého názoru odkázal k nálezu Ústavního soudu ze dne 4. 12. 1997, sp. zn. III. ÚS 218/97.

Analýza rozhodnutí Ústavního soudu však právním závěrům stěžovatele nesvědčí. Je skutečností, že Ústavní soud rozděluje soudní moc na část jurisdikční a na část výkonné moci veřejné. Pod část výkonné moci veřejné však zahrnuje pouze správu soudů, oddělenou od vlastní jurisdikce, do jejíž pravomoci spadá např. povinnost rozdělení k soudu došlé agendy, nebo povinnost dbát na řádné personální obsazení jednotlivých soudů.

Za správu soudů je odpovědné Ministerstvo spravedlnosti (§ 11 odst. 1 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů), které ji vykonává přímo, nebo prostřednictvím

předsedů a místopředsedů jednotlivých soudů (§ 119 zák. č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů). Podle § 119 odst. 3 zákona o soudech a soudcích se na správě soudu za podmínek stanovených zákonem podílejí mj. rovněž předsedové senátů a ostatní soudci.

V souladu se závěry Ústavního soudu, a za použití shora cit. zákonných ustanovení lze uzavřít, že předsedové senátů a ostatní soudci se na výkoné moci veřejné podílejí při výkonu správy soudů pouze v rozsahu stanoveném zákonem.

Vydání potvrzení podle § 27 jednacího řádu není úkonem souvisejícím s výkonem moci veřejné ve shora popsaném smyslu. Jednací řád je podzákonnou normou, jejíž zákonné zmocnění je třeba (pro potřeby souzené věci) hledat v ustanovení občanského soudního řádu. Podle § 374 odst. 1 o. s. ř. se Ministerstvo spravedlnosti zmocňuje vydat obecně závazným právním předpisem jednací řád pro okresní, krajské a vrchní soudy, který upraví podrobněji pro vyřizování občanskoprávních věcí, organizaci práce a úkoly zaměstnanců při výkonu soudnictví včetně postupu notáře při provádění úkonů v řízení o dědictví, postup při doručování písemností, postup soudů při výkonu rozhodnutí, kancelářské práce u soudů včetně správní agendy.

Ustanovení § 27 je součástí části čtvrté jednacího řádu, nazvané příprava jednání, jednání, a další úkony soudu. Systematickým výkladem za použití § 374 odst. 1 o. s. ř., lze dospět k závěru, že vydávání úředních potvrzení podle § 27 jednacího řádu je součástí činností při vyřizování občanskoprávních věcí, a tedy součástí výkonu soudnictví.

Výkon soudní moci, oprostěné od výkoné moci veřejné ve smyslu správy soudu, je tedy soubor činností zahrnujících nejen přímou rozhodovací činnost (ve významu shodném s názorem stěžovatele), ale také výkonem činností, které nejsou přímou jurisdikční činností, nicméně jsou s jejím výkonem bezprostředně spojeny (a které stěžovatel nesprávně zařazuje do oblasti veřejné výkoné moci).

Proto je tedy nevydání úředního potvrzení podle § 27 jednacího řádu aktem moci soudní, který nelze podřadit nečinnosti státního orgánu podle § 79 odst. 1 s. ř. s. za použití § 4 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Proto také ani není dána pravomoc správních soudů v takových věcech rozhodovat.

Pak již není možné, aby se správní soud zabýval charakterem potvrzení vydávaného podle § 27 jednacího řádu z hlediska splnění kritérií § 79 odst. 1 s. ř. s., a je rovněž vyloučeno, aby správní soudy zkoumaly postup obecných soudů v rozhodované věci či správnost jejich právních závěrů.

Již nad rámec nutného odůvodnění Nejvyšší správní soud doplňuje, že použití správního řádu pro postup soudu při výkonu soudní moci - vydávání potvrzení podle § 27 jednacího řádu, není možné (§ 1 správního řádu), a odkaz k rozhodnutí Nejvyššího správního soudu publikovanému pod č. 188/2004 Sb. NSS proto není případný.

Neobstojí ani stěžovatelova argumentace rozhodnutím Nejvyššího správního soudu, publikovaným pod č. 128/2004 Sb. NSS (které se v relevantní části odůvodnění opírá o právní názor obsažený v nálezů Ústavního soudu ze dne 11. 4. 2001, sp. zn. II. ÚS 487/2000). Podle tam uplatněné zásady negativní důsledky nejasností v právní úpravě nelze přičítat k tíži jednotlivcům, pokud jim tato právní úprava ukládá povinnosti. Ustanovení § 27 jednacího řádu však stěžovateli žádné povinnosti neukládá; nedostatek pravomoci správních soudů ve věci je tím patrnější.

Aniž by Nejvyšší správní soud hodnotil správnost právních závěrů obecných soudů, připomíná, že o žádosti stěžovatele okresní soud rozhodoval odůvodněným usnesením, odvolání stěžovatele bylo opět odůvodněným usnesením odmítnuto, o nevyhovění opětovné žádosti byl stěžovatel znovu vyzooměn přípisem (byť stručněji odůvodněným). Existence dvou soudních rozhodnutí a odůvodněného sdělení upozorňujícího stěžovatele mj. na skutečnost, že o jeho identické žádosti již bylo jednou rozhodnuto pravomocným usnesením, je nepřehlédnutelná. Snahu o přenesení věci na půdu správního soudnictví nelze proto považovat za efektivní procesní postup.

Na základě výše uvedených skutečností dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že podaná kasační stížnost není důvodná a proto ji podle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

Výrok o náhradě nákladů řízení má oporu v ustanovení § 60 odst. 1 s. ř. s. Podle tohoto zákonného ustanovení nemá žalobce právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému správnímu orgánu pak nevznikly náklady řízení nad rámec jeho běžné úřední činnosti, proto mu soud žádné náklady řízení nepřiznal.

Poučení: Proti tomuto rozsudku nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 25. července 2005

JUDr. Michal Mazanec
předseda senátu